

ANÀLISIS GLOBALS DELS FONDS D'IMATGE

M. Josep Miralbell i Guerin

Avui ens trobem que en el tractament de la fotografia o de la imatge en general hi ha un cert aïllament, ja que no se sap el que estan fent les diferents institucions.

Aquest aïllament s'hauria de superar donant a conèixer quins són els fons d'imatge continguts en qualsevol tipus de centres que tenen en dipòsit documents gràfics. És necessari establir contactes entre centres similars al nostre, i després d'una mútua informació, arribar a una bona comunicació.

Les paraules del Sr. Carles Vicente i Guitart en la ponència presentada a les 1es Jornades, celebrades en aquesta mateixa ciutat l'any 1990, manifesten ja aquesta preocupació: "(...) la necessitat d'un cens/inventari de fons d'imatges fixes de Catalunya resulta una eina bàsica, si tenim en compte que aquesta informació és avui tan imprescindible com inexistent i que mentre s'avança en l'adequació i normalització d'altres segments del patrimoni, els documents en imatges continuen essent la ventafocs de molts arxius, museus i biblioteques del nostre país."

Sobre l'anàlisi de les imatges a partir de la fitxa de descripció, s'ha parlat bastant, i ja s'està arribant a un cert tractament unificat; almenys es té clar quines són les dades i parts que no poden mancar en aquesta fitxa, els camps que constituïran la base de dades, etc.

Per altra banda tenim assimilat que el *catàleg* és l'eina que menys emprem en la descripció de grans volums documentals, ja que fa interminable aquests treballs de descripció. El *catàleg* generalment s'utilitza per a fons molt reduïts, en els que pots fer una descripció a nivell de document-expedient, o bé per motius particulars com pot ser la sortida de documentació per a exposicions temporals, etc.

Per què s'utilitza el *catàleg* per a fons d'imatge? La raó principal podria ser la possibilitat de tenir en ordinador aquesta informació i associar les imatges amb un programa de digitalització... La digitalització i la informació associada a la imatge en una base de dades és una experiència que comença a ser freqüent, ² encara que quedi molt per determinar, avaluar i establir.

La catalogació de les imatges és possible a partir de la fitxa de descripció. Tota aquesta informació que genera la imatge si es tracta amb un software apropiat és manejable i es pot utilitzar amb rapidesa accedint per moltes entrades a unes dades precises... Però tanta informació no dona una visió de conjunt de les imatges; així informació tan valuosa com poden ser les dades extremes, les diferents trameses o ingressos, les diverses institucions productores, etc., queden sense resposta.

Una important eina de difusió: les guies en fons d'imatge

En canvi, per difondre aquest fons, i donada l'economia del temps en què vivim, és convenient l'elaboració d'aquestes visions de conjunt dels continguts en imatge que les diferents institucions tenen; és a dir, seria de gran profit redactar guies informatives i orientatives que mostressin un altre tipus d'informació, no tan relativa al contingut de la base de dades o fitxes de descripció, sinó sobretot informació relativa a la procedència, organització i estat de la descripció dels fons.

El Service Iconographique de la Documentation Française per respondre a aquest tipus de demanda, ha creat la Base de Dades ICONOS, i ha editat el *Répertoire des collections de photographies en France*. En aquest directori es presenten 1.341 institucions que posseeixen col·leccions fotogràfiques. Aquest dona la següent informació: nom de la institució, adreça

telèfon, responsable, situació jurídica, condicions d'accés, descripció tècnica (quantitativament i qualitativament) i petit comentari del seu contingut. A més de l'índex analític, té un índex alfabètic, temàtic i geogràfic per localitzar el que interessa.

La principal informació, que convindria que recollissin i ressaltessin les guies dels fons gràfics, farien relació a tres punts d'informació:

1) La *procedència*³: mostrant quina és la institució productora.

2) L'*organització originària*: la que portava el fons abans de qualsevol tractament.

Exemple: classificat per matèries, amb un lèxic controlat i amb un ordre alfabètic...

3) Els *instruments* de descripció dels quals es disposa per recuperar les fotografies, és a dir, indicar l'estat de descripció en què es troba l'arxiu.

Exemple: el quadre de classificació està aplicat a un 10% dels fons. Tenim un índex temàtic antic dels fons d'empreses, etc.

En CONCLUSIÓ: és important fer anàlisis globals dels fons gràfics. Aquestes visions de conjunt es poden incloure en una guia general del centre o en guies especials dels fons d'imatge, i fins i tot en el seu format mínim, és a dir, en forma de tríptic. El més senzill serà fer guies dels diferents fons d'imatge amb independència de la resta de l'arxiu.

Per a l'elaboració d'aquestes guies, no caldrà la catalogació prèvia; pot ser anterior a la catalogació.⁴

Som conscients dels treballs i dificultats que comportarà la realització d'aquestes visions globals dels fons gràfics, però també de la utilitat pràctica de les guies.

L'inventari es troba entre la guia i el catàleg, i és un instrument del que també hauríem de parlar, però això seria tema d'una altra comunicació.⁵

La pràctica aconsella la publicació d'una guia succinta per donar a conèixer els fons, encara que no s'hagin organitzat ni descrit o no estiguin oberts a la consulta per qualsevol altre motiu. Podríem prendre d'exemple l'obra de Gerardo F. Kurtz i Isabel Ortega, *150 años de fotografía en la Biblioteca Nacional: Guía-Inventario de los fondos fotográficos*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1989.

Segons ha informat la premsa el maig d'aquest any, Cristina Zelich està coordinant els treballs per l'edició d'un *Llibre blanc de la fotografia a Catalunya*. L'esborrany d'aquest ja ha estat presentat. Va dir Cristina Zelich en el Centre d'Art Santa Mònica: "El 'Llibre blanc' trata por primera vez de la fotografía como patrimonio, por eso contempla tanto la fotografía documental como la artística. Se ha hecho un recorrido por las colecciones existentes y subraya tanto los aspectos positivos como los problemas más relevantes..."⁶ Hauríem d'esperar que es publiqui el llibre per veure quina és la informació que recull de les col·leccions fotogràfiques de Catalunya.

Un altre exemple és el resultat de la ponència del Sr. Carles Vicente i Guitart "Els arxius d'imatges a Catalunya: balanç i perspectives" que "va fer arribar un total de 228 qüestionaris a centres públics i privats de Catalunya"⁷ i on comenta les dades recollides, destacant la classificació dels fons, l'existència d'instruments de descripció i recerca, el valor quantitatiu, etc. Si es pogués consultar aquesta enquesta ja seria una primera guia dels fons d'imatge d'arxius de Catalunya.

BIBLIOGRAFIA

- ALBERCH I FIGUERAS, Ramon. "Arxiu Fotogràfic" a *Guia-inventari de l'Arxiu Històric de l'Ajuntament de Girona*. Girona: Servei Municipal de Publicacions, 1983.
- BOADAS, Joan; CASELLAS, Lluís-Esteve; FREIXAS, Pere; SAIS, Carme; VIVERN, Montserrat. "L'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona: El tractament informàtic del fons". *Jornades sobre la imatge i la recerca històrica*. Girona: Ajuntament de Girona, 1990.
- Arxiu d'imatges Emili Massanas i Burcet*: Diputació de Girona. Girona: Any I i II. Números 1 a 4. 1993-1994.
- Directrices Metodológicas relativas a la preparación de Guías Generales de Archivos Nacionales*. París: PGI, 83/WS/9, 1983.
- KURTZ, Gerardo F. i Isabel ORTEGA, *150 años de fotografía en la Biblioteca Nacional: Guía-Inventario de los fondos fotográficos*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1989.
- HEREDIA HERRERA, Antonia. *Archivística General. Teoría y Práctica*. Sevilla: Diputación Provincial de Sevilla, 1986.
- Répertoire des collections de photographies en France*. 6a ed. París: Service Iconographique de la Documentation Française, 1990.
- SOBREQUÉS, Jaume (Dir.). "Arxiu Fotogràfic" a *Guia-catàleg de l'Institut Municipal d'Història*. Barcelona: Ajuntament, 1983.
- VICENTE I GUITART, Carles. "Els arxius d'imatge a Catalunya: balanç i perspectives" a *Jornades sobre la imatge i la recerca històrica*. Girona: Ajuntament de Girona, 1990.

NOTES

1. VICENTE I GUITART, Carles. "Els arxius d'imatge a Catalunya: balanç i perspectives" a *Jornades sobre la imatge i la recerca històrica*. Girona: Ajuntament de Girona, 1990. Pàg. 13.
2. Vegeu l'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona, l'Arxiu d'imatges Emili Massanas i Burcet de la Diputació de Girona, etc.
3. La procedència s'hauria de veure en tots els nivells de descripció.
4. *Arxiu d'imatges Emili Massanas i Burcet*: Diputació de Girona. Girona: Any I i II. Números 1 a 4. 1993-1994.
5. S'hauria de determinar quina és la unitat de descripció en l'inventari (per exemple: els reportatges fotogràfics podrien ser equivalent als expedients en documentació escrita). Determinar també què són les "sèries" en un arxiu gràfic i quins altres grups de descripció es podrien fer, etc.
6. Spiegel, Olga. "Un libro blanco denuncia la escasa atención oficial a la foto en Cataluña" a *La Vanguardia*. Dilluns, 30 de maig, pag. 38.
7. *Ob. cit.* pàg. 8